

Informe parcial

Agendes globals

1. Introducció

La Direcció General i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament plantegen un diàleg sobre el futur de la cooperació catalana, amb l'Agenda 2030 i els objectius de desenvolupament sostenible, adoptats per les Nacions Unides l'any 2015, com a referència.

Per a fer-ho, s'ha iniciat un procés participatiu que ha estat acompanyat per la Direcció General de Participació Ciutadana, i que ha proposat un debat ampli i innovador: tant des del punt de vista dels interlocutors, com de les matèries a tractar i els canals de participació. Així, s'ha intentat anar més enllà dels interlocutors habituals, i arribar a altres col·lectius, tant a Catalunya com als països socis, amb capacitat i voluntat de contribució al desenvolupament.

S'han tractat nous temes que formen part de l'Agenda global i que fins ara havien rebut poca atenció; i s'han obert diferents possibilitats per a prendre part i fer aportacions al debat, de forma presencial i virtual. Els tres grans objectius han estat els següents:

- Aconseguir una visió pròpia sobre com ha de treballar la cooperació al desenvolupament de Catalunya en relació amb l'Agenda 2030. És allò que anomenem Visió 2030.
- Sentar les bases del futur Pla director de cooperació al desenvolupament 2019-2022.
- Ampliar i diversificar les relacions i crear noves oportunitats de treball conjunt.

El procés participatiu ha constatat de diferents fases i canals, entre els quals es troben les sessions de debat que s'han realitzat a Catalunya. Els temes tractats responen a una lectura pròpia de l'Agenda 2030 i de les qüestions més rellevants que aquesta planteja, inclosa l'organització de la pròpia política pública de cooperació al desenvolupament i dels seus agents. S'han organitzat 23 sessions monogràfiques, per a les quals s'ha elaborat un guió de debat específic, que s'han adreçat tant a persones expertes com a la ciutadania en general.

Cada una de les sessions han comptat amb la col·laboració en tasques de preparació i relatoria de la Fundació Pere Tarrés i el Gabinet Ceres .

El present document conté informació relativa al funcionament i els resultats d'aquesta sessió, així com les recomanacions i els suggeriments recollits.

2. Informació general de la sessió

Eix temàtic:	<i>Visió transformadora. El nou marc on la cooperació catalana ha de construir una proposta per al canvi positiu</i>		
Tema específic:	1.1 Agendes globals	Tipus de sessió	Informació
Data:	16 d'octubre 2018		
Perfil dels participants:	Representants de l'Administració pública local, departaments de la Generalitat de Catalunya, centres de recerca i universitats.		

3. Objectius de la sessió

L'objectiu de la sessió va ser analitzar com dialoguen les diferents agendes globals rellevants per a la cooperació al desenvolupament.

En concret, es van plantejar les següents preguntes als participants:

- Com es connecten aquestes agendes?
- Com funciona l'ODS 11 (ciutats i comunitats sostenibles) amb relació a la Nova Agenda Urbana?
- Quines implicacions pot tenir la qüestió per a les cooperacions de les administracions públiques catalanes? En concret, com s'ha d'alinejar la cooperació al desenvolupament (línies estratègiques del Pla director: EpD, AH i Desenvolupament) a la lògica de l'Agenda 2030?
- Quina crítica fan els moviments socials transnacionals de les agendes globals?

- Com afrontar el repte d'alinejar-se a l'Agenda 2030 amb un enfocament de gènere integral basat en els drets humans (EGiBDH)?

4. Continguts de la sessió i dinàmica emprada

La dinàmica de la sessió va consistir en una introducció sobre el procés per part la DGCD i una contextualització de la temàtica abordada, seguida d'una breu explicació del que es faria durant la sessió, incloent-hi les regles del joc, per part de la Fundació Pere Tarrés. La dinàmica de la sessió va ser organitzada de forma plenària, atès que el nombre de participants fou molt reduït.

La sessió va estar organitzada en dues parts:

- Una primera part, d'uns 40 minuts aproximadament, dedicada a identificar les experiències dels participants en la integració dels ODS i altres agendes globals a nivell organitzacional i operacional.
- Una segona part, d'uns 40 minuts de durada, on els participants van identificar les complementarietats i mancances.
- Finalment, es van donar uns 5 minuts per poder avaluar i fer cloenda de la sessió.

5. Resultat de la sessió

La sessió va comptar amb un públic reduït, però especialitzat en la temàtica, amb molta experiència amb l'Agenda 2030 i en les altres agendes globals. Les discussions van aportar reflexions i contribucions rellevants.

5.1 Diagnosi del tema específic de la sessió

- La Generalitat, mitjançant el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS), està abordant la transversalització dels ODS en totes les polítiques públiques de la Generalitat. Actualment la prioritat és establir indicadors específics amb la col·laboració de l'IDESCAT. El pròxim pas serà intentar determinar el cost de l'execució de l'Agenda 2030.
- La seva adopció suposa incrementar la projecció de Catalunya al món, però també té un efecte dinamitzador, per adaptar les polítiques locals als ODS.

- A nivell municipal, els principis de l'Agenda 2030 ha servit per començar a fer polítiques públiques de manera diferent, més transversals i més integrals.
- En el cas de la Diputació de Barcelona, s'ha optat per una estratègia "3x3", que inclou comunicar i sensibilitzar els ajuntaments i desenvolupar capacitats i incidència política.
- Altres entitats han optat per una adopció realista, que es basa a incloure diferents elements de cadascuna de les agendes globals, i no focalitzar-ne una de sola.
- L'Agenda 2030 estableix un marc comú de compromís mitjançant els ODS que permet una rendició de comptes públics a tots els nivells. Però també és utilitzada com a guia per elevar l'agenda local a escala internacional.
- Tot i no ser una agenda considerada feminista, les organitzacions feministes l'han adoptat en un doble sentit. Per una banda, l'Agenda 2030 i els ODS serveixen com a eina per continuar la lluita feminista mitjançant la incidència per a la seva feminització tant a nivell local com global. Per l'altra, es considera una guia per generar debat i exemples del que no són consensos feministes i fer incidència per continuar transformant la societat, ja que l'Agenda no incorpora els principis feministes.
- És aquest també el cas de les universitats, on l'Agenda 2030 es fa servir per incidir sobre la importància de la recerca i el coneixement per a la consecució dels ODS.
- L'Agenda 2030 també és interpretada com una oportunitat per implementar intervencions de manera més holística i multi-actor (universitats, sector privat, sector públic). En aquest sentit, l'Agenda ha estat utilitzada per consensuar compromisos comuns i fer resolucions conjuntes entre el sector públic, privat i el tercer sector; és a dir, com una plataforma comuna per a tots els actors.
- Els ODS contenen una sèrie d'indicadors de seguiment en matèries clau com la desigualtat i la pobresa, que poden ser utilitzats per a fer incidència i orientar les polítiques que cal adoptar en aquests àmbits.
- És una agenda que implica un canvi de relació: de donant-receptor vers una altra basada en el desenvolupament mutu, i que pot generar enfocaments transformadors.

Taula: Resum diagnosi en usos de les agendes globals

Experiències
<ul style="list-style-type: none">• Transversalitat dels ODS en les polítiques públiques• Projectió internacional de Catalunya• Fer polítiques més integrals i holístiques• Realisme• Reforçament de la rendició de comptes• Instrument per avançar en temes de gènere i de tecnologia• Generar dades per poder fer incidència• Mecanisme de consens• Canvi de relacions donant-receptor vers enfocaments transformadors

5.2 Tendències de futur de cara a l'Agenda 2030

La segona part de la sessió va estar dedicada a identificar les complementarietats de l'Agenda 2030 amb altres agendes existents i rellevants, com també les mancances i divergències entre elles.

Complementarietats:

- Tots els participants van coincidir que totes aquestes convencions, acords i agendes estan d'alguna forma imbuïdes en l'Agenda 2030
- Existeixen complementarietats evidents entre la Nova Agenda Urbana, adoptada a Habitat III (Quito) i l'Agenda 2030, sobretot en els ODS relacionats amb el creixement urbanístic, la industrialització i la sostenibilitat.

- També existeixen certs eixos de convergència entre els ODS i la CEDAW en matèria de gènere, violències de gènere i apoderament de les dones. Aquests elements comuns queden reflectits no només en l'ODS 5, sinó en altres ODS, com l'ODS 3 Salut o l'ODS 4 Educació de qualitat. Així i tot, la convergència i l'alineament entre la CEDAW i els ODS no és completa perquè la igualtat de gènere no és un element transversal a tots els ODS.
- L'eficàcia de l'ajuda sembla l'element menys evident en els ODS, quan resulta instrumental per a l'obtenció dels objectius marcats. Actualment, ja s'està treballant en maneres de fer sortir l'efectivitat del CAD i incorporar-la de forma transversal a tots els àmbits de l'Agenda 2030.

Mancances:

- Tot i que aquestes agendes globals reben un gran suport per part dels estats i la comunitat internacional en general, el fet que no siguin vinculants impedeix sovint que siguin aplicades pels signants i, per tant, que tinguin cap impacte sobre la població.
- A tots aquests acords els manca un exercici de comptabilització del seu cost d'implementació.
- Majoritàriament són agendes dissenyades seguint enfocaments *top-down* i compten poc amb la participació de la ciutadania.
- L'execució d'aquestes agendes sovint depèn dels cicles electorals, perquè les polítiques que les transposen són a curt termini i no a llarg termini. Sovint, quan hi ha un canvi de govern, aquestes polítiques canvien d'orientació segons el color polític.
- Es comet sistemàticament l'error de no definir quins són els instruments de finançament per donar suport a la implementació d'aquestes agendes. Habitualment, són adoptades i ratificades sense instruments financers, fet que també limita la seva implementació, amb l'excepció de l'Agenda pel canvi climàtic. En canvi, l'Agenda 2030 i el finançament estan completament desconnectats.

- A nivell d'execució, existeixen diferents velocitats segons cada institució i nivell, per exemple entre Estat, Unió Europea i Generalitat. Això limita avançar a certes organitzacions.
- La majoria d'aquestes agendes i, en especial, l'Agenda 2030, requereixen grans esforços a nivell de coherència de polítiques no assolides encara.
- Són agendes ambicioses les quals poden arribar a aclaparar ens i organitzacions petites com els ajuntaments o les ONG. Cal establir estratègies realistes i ser selectius per tal que no acabin convertint-se en la raó de ser de les organitzacions.
- Existeixen també contradiccions entre aquestes agendes, en el si de cada agenda i entre les diferents agendes globals.
- A nivell d'enfocament, l'Agenda 2030 no proposa una transformació feminista profunda, tot i incloure el tema de la igualtat de gènere.
- Per acabar, també es van comentar reptes a nivell d'integrar l'Agenda 2030 de forma realista. El que passa sovint és que tant les polítiques públiques o les estratègies de les entitats del tercer sector es limiten a fer esment de l'alineament amb les agendes globals però a la pràctica, això es queda en paper mullat, ja que a nivell operatiu és difícil materialitzar certs compromisos.

Taula resum: complementarietats i mancances

Complementarietats	Mancances
<ul style="list-style-type: none"> • Agendes imbuïdes • Treballant per incorporar l'efectivitat de l'ajuda oficial al desenvolupament 	<ul style="list-style-type: none"> • No són vinculants • No estan pressupostades • Dissenyades mitjançant processos <i>top-down</i> • Politització de l'execució • No van acompanyades d'instruments financers concrets • Poca coordinació entre les institucions • Coherència polítiques públiques • Contradiccions entre agendes i en el si de les mateixes agendes • Dificultats per operacionalitzar-les • Massa ambicioses amb pocs o cap recurs econòmic • Hi manca la perspectiva de gènere, que ha de ser completament transversal